

EXPUNERE DE MOTIVE

Instituirea stării de urgență pe întreg teritoriul țării pentru o perioadă de 30 de zile, prin Decretul nr.195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României, emis de Președintele României la data de 16 martie, încuviințată prin Hotărârea Parlamentului nr.3 din 19 martie 2020, a deschis cadrul pentru restrângerea exercițiului unor drepturi fundamentale pentru “prevenirea răspândirii COVID-19 și realizarea managementului consecințelor, raportat la evoluția situației epidemiologice”.

În Anexa nr.1, intitulată Măsurile de primă urgență cu aplicabilitate directă, Capitolul V este dedicat domeniului justiției. La articolul 42, alineatul 1, se arată că pe durata stării de urgență, activitatea instanțelor continuă în cauzele de urgență deosebită, urmând ca lista acestor cauze să fie stabilită de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru cauzele de competența instanței supreme, și de colegiile de conducere ale curților de apel pentru cauzele de competența lor și ale instanțelor din raza circumscripției lor teritoriale, menționându-se, în același timp, la alineatul 6, suspendarea de plin drept a proceselor civile, pe durata stării de urgență, altele decât cele stabilite de colegiile de conducere ca fiind urgențe.

Una dintre cele mai mari probleme ale sistemului judiciar din România o reprezintă practica neunitară a instanțelor de judecată, cu consecințe majore asupra încrederii populației în actul de justiție.

Aprecierea urgenței de către colegiul de conducere al fiecărei curți de apel va conduce cu siguranță la o aplicare neunitară a legii la nivel național și la un tratament discriminatoriu bazat pe un criteriu de neacceptat, respectiv cel al circumscripției unei curți de apel.

Activitatea de executare silită este supusă, pe de o parte, potrivit alin.5 al aceluiași articol, unor criterii firești de disciplină sanitară, dar, pe de altă parte, insuficiente pentru o protecție reală a unor drepturi fundamentale, ceea ce va conduce de asemenea la o aplicare diferită a legii în funcție de un criteriu practic teritorial.

Limitele de redactare ale textului supus examinării au fost sesizate și de Consiliul Superior al Magistraturii – Secția de Judecători, care „analizând hotărârile adoptate de colegiile de conducere ale curților de apel în aplicarea art.42.alin.1 din Anexa nr.1 din Decretul Președintelui României nr.195/2020” a adoptat Hotărârea nr.417/ 24 martie 2020 prin care și-a propus să asigure o practică unitară cu privire la modul de stabilire a cauzelor care se judecă pe durata stării de urgență.

Fără a pune la îndoială buna intenție a CSM de a facilita aplicarea unitară a legii, prin stabilirea ca urgențe a unor tipuri de cauze pentru fiecare categorie de instanțe, trebuie remarcat că prin Decretul 195/2020 acest atribut revine în mod exclusiv colegiilor de conducere ale ÎCCJ și curților de apel.

Lecturând hotărârea CSM, se poate observa că, în cazul judecătoriilor, au fost apreciate ca urgențe cauzele privind încuviințarea executării silite, ceea ce pentru multe dintre aceste instanțe poate reprezenta până la 30%-40% din activitate, acest tip de cauze angrenând pentru soluționare un număr mare de judecători și personal auxiliar nevoit să petreacă timp îndelungat în spații care prin natura procedurilor devin aglomerate, expunând astfel multe persoane la un risc ridicat de contaminare.

Cu toate că, prin Hotărârea nr. 417, CSM a stabilit un număr limitat de cauze de judecat pentru judecătorii, tribunale sau curți de apel, a lăsat deschisă calea colegiilor de conducere să considere urgențe deosebite și alte cereri care vizează

situații excepționale, în condițiile în care aceste situații ar trebui riguros circumstanțiate tocmai pentru a permite o practică unitară. Mai mult decât atât, se precizează că, pe durata stării de urgență, instanțele pot soluționa în materie non penală și alte cauze care, potrivit legii, se judecă fără citarea părților, mențiune care nu înseamnă că părților nu le este permisă prezența în sala de judecată, orice interdicție reprezentând o încălcare gravă a principiilor care guvernează un proces, chiar și în stare de urgență: dreptul la apărare și contradictorialitatea.

În condițiile în care, prin ordonanțele militare emise începând cu data de 18 martie 2020, a fost limitată strict circulația persoanelor și suspendată activitatea în mai multe domenii ale vieții economice și sociale, pentru cea mai mare parte a cetățenilor români angrenați în cele aproximativ 4 milioane de cauze derulate de sistemul judiciar, devine extrem de dificilă, dacă nu chiar imposibilă, protejarea efectivă a drepturilor.

Există riscul ca doar cei care vor avea resurse la îndemână să își valorifice pretențiile, în dauna celor care vor fi nevoiți, în timp ce trebuie să își protejeze sănătatea, locul de muncă sau familia, "să alerge" la autorități sau companii cu activitate suspendată pentru a-și dovedi dreptatea.

De asemenea, tot ca o măsură de protecție a cetățenilor angrenați deja în procese judiciare sau care ar putea fi implicați în asemenea litigii pe durata stării de asediu sau a stării de urgență, se impune a se stabili că declararea stării excepționale va avea ca efect imediat și neînceperea curgerii termenelor de prescripție și a celor procedurale ori, dacă acestea au început să curgă la momentul declarării stării de asediu sau de urgență, suspendarea acestora.

Pentru a preîntâmpina efecte negative, cetățenii trebuie să se bucure de toate garanțiile legale că drepturile lor subiective și procedurale nu sunt afectate de instituirea stării de asediu sau a stării de urgență și a restricțiilor, inclusiv de circulație, pe care acestea le pot presupune.

Toate măsurile de combatere a efectelor unor calamități, indiferent de natura lor, care impun restrângerea exercițiului unor drepturi fundamentale trebuie dispuse

doar în acord cu art. 53 din Constituție: Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns NUMAI PRIN LEGE și numai dacă se impune.

Prezentul proiect își propune să completeze Legea nr.304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, privind organizarea judiciară, prin care se stabilește cadrul general de desfășurare a activității judiciare din România, prin introducerea unor dispoziții noi (completarea articolului 11 cu 5 noi alineate, alin. 2-6) referitoare la derularea proceselor în condițiile decretării stării de asediu sau de urgență, în conformitate cu art. 93 din Constituție.

Inițiator:

senator Robert-Marius Cazanciuc

